

PORTFEL NALEŻNOŚCI POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW

kwiecień
2017 r.

PROJEKT BADAWCZY:
KONFERENCJI PRZEDSIĘBIORSTW
FINANSOWYCH W POLSCE ORAZ
KRAJOWEGO REJESTRU DŁUGÓW

Informacja sygnałna

PORTFEL NALEŻNOŚCI POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW

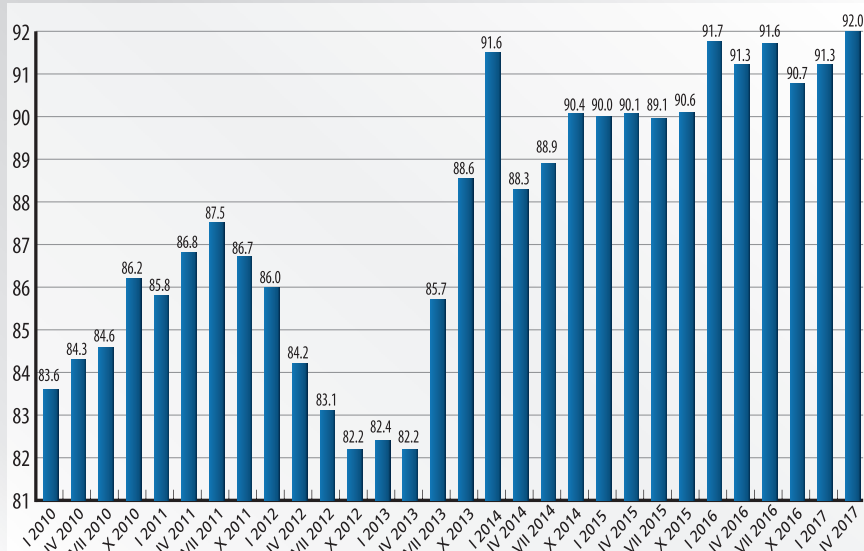
dr hab. Piotr Białowski

kwiecień 2017 r.

Projekt badawczy:
Konferencji Przedsiębiorstw
Finansowych w Polsce oraz
Krajowego Rejestru Długów

Informacja sygnałna

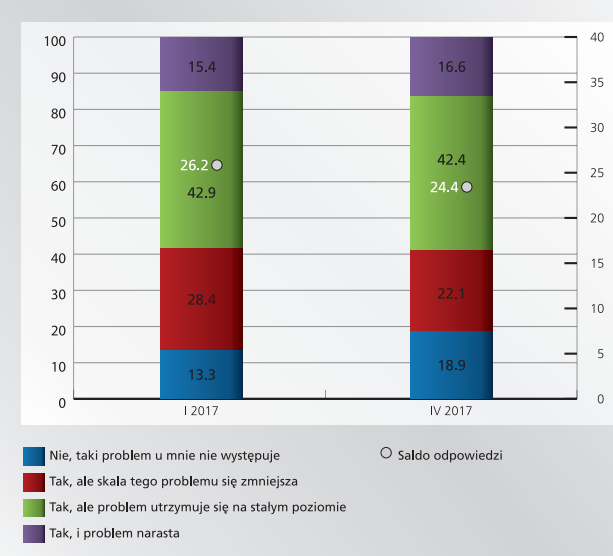
Indeks Należności Przedsiębiorstw (INP)

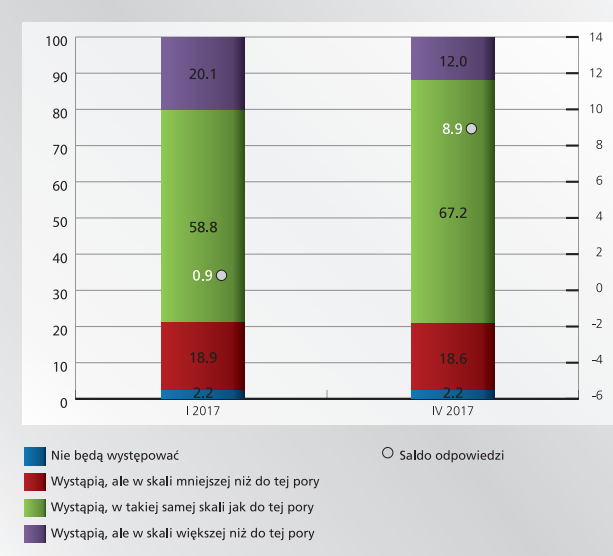
Sygnaly dotyczące wzrostu gospodarczego w Polsce dostarczają powodów do niepokoju, jednak sytuacja w obszarze należności napawa optymizmem. Indeks Należności Przedsiębiorstw (INP) po raz kolejny wzrósł osiągając najwyższy wynik w ośmiopółletniej historii badania. Odnotowany w kwietniu 2017 r. poziom INP – równy 92 punkty – jest o 0,3 punktu powyżej dotychczasowego maksimum ze stycznia 2016 r. i ponad 10 punktów powyżej historycznego minimum z lipca 2009 r. W kontekście zaufania społecznego w obszarze płatności, które zostało zbudowane w poprzednich latach, wydaje się, że obecnie nawet wzrost PKB w okolicach 2% może przekładać się na dalszy wzrost moralności płatniczej. Wynika to z faktu, że po przekroczeniu pewnego poziomu zamożności, zarządzanie płynnością przez opóźnienia w regulowaniu należności przynosi znacznie więcej negatywnych skutków (np. automatyczny wpis do rejestrów biur informacji gospodarczych), generując jedynie niewielkie krótkookresowe korzyści (dostęp do gotówki). W konsekwencji przedsiębiorcy starają się w coraz większym stopniu unikać tego typu zachowań, co przekłada się pozytywnie na całą gospodarkę. Wyprzedzający charakter INP pozwala przewidywać zmianę trendów w gospodarce odnoszących się do portfela należności z kilkumiesięcznym wyprzedzeniem. Poprawa wskazań INP może oznaczać przyspieszenie dynamiki PKB w kolejnych kwartałach. Na podstawie samej zmiany sytuacji w obszarze należności, poziom dynamiki PKB mógłby nawet powrócić powyżej poziomu 3%.

W kierunku poprawy wskazań INP najsilniej oddziaływało zmniejszenie problemów z zatorami płatniczymi. Bardzo pozytywny wpływ na wartość wskaźnika miała również poprawa prognoz w obszarze portfela należności. W kierunku pogorszenia wartości wskaźnika oddziaływały: (1) nieznacznie większy niż przed kwartałem udział faktur, które nie zostały zapłacone w terminie oraz (2) dłuższy przeciętny okres oczekiwania na opóźnione należności.

Skala problemów z regulowaniem zobowiązań przez klientów/kontrahentów polskich przedsiębiorców – stan bieżący

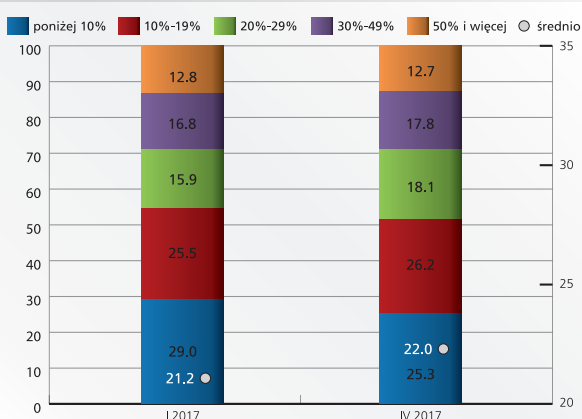
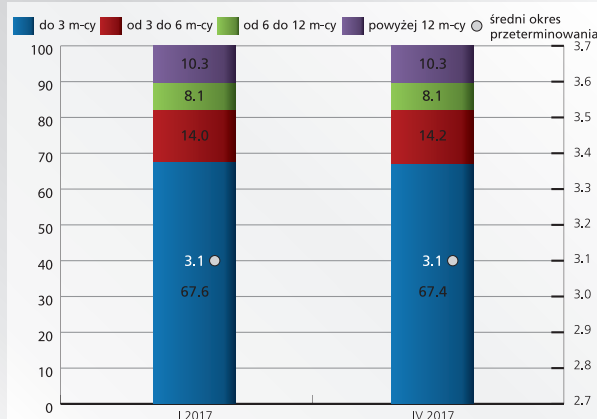
Skala problemów z regulowaniem zobowiązań przez klientów/kontrahentów polskich przedsiębiorców – przewidywania

Na podstawie badania przeprowadzonego w kwietniu 2017 r. trudno określić jednoznacznie sytuację w obszarze subiektywnej oceny portfela należności. Z jednej strony odsetek przedsiębiorstw deklarujących, że problem przeterminowanych należności w ogóle u nich nie występuje wzrósł aż o 5,6 pp. z 13,3% do 18,9%. Z drugiej strony jednak, w tym samym czasie skurczył się odsetek tych, którzy deklarują zmniejszanie się problemu z należnościami. Jest ich o ponad 6 pp. mniej, co oznacza, że sumarycznie grupa przedsiębiorstw z dobrą oceną problemu należności zmniejszyła się. Dodatkowo, pewien niepokój budzi nieznaczny wzrost udziału tych, którzy deklarują, iż problem należności narasta (wzrost wielkości tej grupy z 15,4% do 16,6%). Podsumowując, rośnie grupa przedsiębiorstw, które nie doświadczają problemów z należnościami, jednak w grupie tych, które takie problemy obserwują, sytuacja się pogarsza. Może to prowadzić do rozwarstwienia i tworzyć dwie odrębne grupy przedsiębiorstw. W jednej z nich ryzyko opóźnień będzie bardzo niewielkie, a w drugiej problemy będą się ujawniać w zdecydowanie większej rozciągłości.

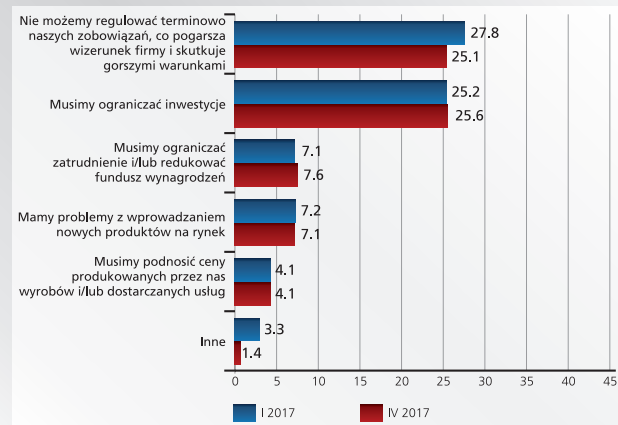
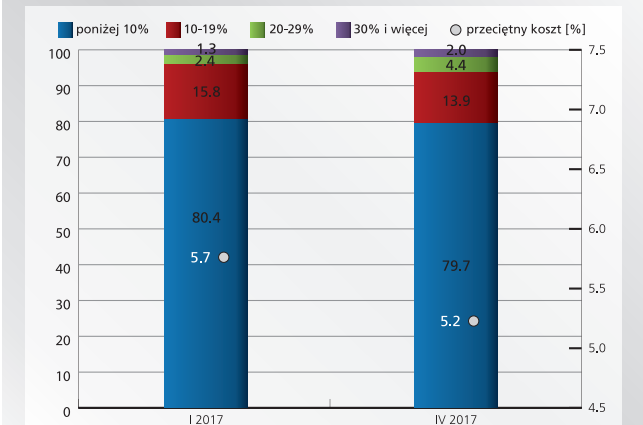
Prognoza spływu należności natomiast zdecydowanie poprawiła się i jest to drugi kwartał z rzędu, w którym obserwowana jest poprawa. Udział przedsiębiorców, którzy spodziewają się wzrostu problemów z należnościami w nadchodzących miesiącach spadł ponad połowę w ciągu ostatnich sześciu miesięcy – z 25,8% do 12,0%. Ci, którzy odchodzą z tej grupy nie zasilają jednak grupy spodziewającej się spadku problemów, a raczej zasilają szeregi przedsiębiorstw deklarujących stabilizację. Po raz pierwszy ich udział przekroczył 2/3 ogółu badanych. Niepokoi bardzo niski odsetek przedsiębiorców spodziewających się, że problemy z należnościami w ogóle nie będą występować – jedynie 2,2%.

Odsetek należności nieuregulowanych w portfelu polskich przedsiębiorstw

Struktura terminowa należności przeterminowanych
w polskich przedsiębiorstwach

W kwietniu 2017 r. odsetek przeterminowanych należności w portfelu należności polskich przedsiębiorstw rósł, jednak wzrost dotyczył jedynie tych przedsiębiorstw, które mają takie należności w portfelu. Potwierdza to wnioski przytoczone przy wcześniejszych analizach. Ogólnie sytuacja w obszarze należności się poprawia, przy czym jest to konsekwencją rosnącej grupy przedsiębiorstw w ogóle niedotkniętych problemem. W grupie tych, które mają problemy, są one niestety nieznacznie większe. W grupie firm mających problemy z egzekucją długów raportowany odsetek przeterminowanych należności wzrósł po raz trzeci z rzędu – obecnie z 21,2% do 22%. Obecna wartość jest jednak wciąż jedynie o 1,2 pp. wyższa od ośmioletniego minimum z lipca 2016 r. Wzrost przeciętnego udziału opóźnionych faktur w portfelach firm dotkniętych problemem wynika z dość dynamicznego wzrostu udziału firm mających między 20% a 30% opóźnionych faktur w portfelu (wzrost z 15,9% do 18,1%), a także tych, w których opóźnione faktury stanowią między 30% a 50% ogółu należności (wzrost udziału z 16,8% do 17,8%). Optymizmem napawa stabilizacja udziału firm deklarujących udział przeterminowanych faktur w portfelu przekraczający połowę. Jest ich 12,7%, podczas gdy poprzednio stanowiły one 12,8%.

Przeciętny okres przeterminowania należności w obecnym badaniu wzrósł bardzo nieznacznie – z 3 miesięcy i 2 dni do 3 miesięcy i 3 dni. Mimo to, jest to wciąż bardzo dobry odczyt. Przypomnijmy, że jest to czwarta najniższa wartość w historii badania obejmującego już 34 kwartalne badania od stycznia 2009 r. Obecny okres oczekiwania jest też o ponad trzy tygodnie krótszy od długookresowej średniej. Warto nadmienić, że również w tym przypadku prezentowane wartości dotyczą firm borykających się z problemem opóźnień, a zatem należy wziąć pod uwagę rosnący odsetek firm, których ten problem w ogóle nie dotyczy. W bieżącym badaniu nie odnotowano wzrostu udziału należności przeterminowanych o ponad pół roku, a wydłużenie czasu oczekiwania wynika z nieznacznego wzrostu odsetka należności opóźnionych od 3 do 6 miesięcy (z 14,0% do 14,2%).

Odsetek przedsiębiorstw wskazujących na podejmowanie wybranych działań w związku z nieregularną obsługą zobowiązań przez klientów/kontraheńców

Odsetek przedsiębiorstw, których koszty ponoszone w związku z nieregularną obsługą zobowiązań przez klientów/kontraheńców wynoszą

Spośród dwóch najczęściej identyfikowanych przez polskich przedsiębiorców konsekwencji opóźnień, trudności z regulowaniem własnych zobowiązań zdecydowanie traciły na znaczeniu, zaś na pierwsze miejsce w rankingu barier powróciła konieczność ograniczania inwestycji. W kwietniu 2017 r. 25,6% polskich firm deklarowało występowanie bariery inwestycyjnej. Udział przedsiębiorstw deklaruujących ograniczenia inwestycyjne jest jednak zdecydowanie poniżej poziomu z 2011 i 2012 roku, kiedy to przejściowo deklarowało je nawet 40% polskich przedsiębiorstw. Niestety, ograniczenia w prowadzeniu działalności inwestycyjnej są realnym problemem polskiej gospodarki, a dynamika nakładów na środki trwałe jest ujemna od początku 2016 r. W bieżącym badaniu odnotowano zdecydowane ograniczenia skutków opóźnień w obszarze powstawania zatorów. Trudności w regulowaniu własnych zobowiązań na skutek opóźnień w splotwie należności deklaruje 25,1% polskich przedsiębiorstw. Pomimo spadku, odsetek przedsiębiorstw raportujących tą barierę jest o ponad 2 pp. wyższy niż w okresie najmniejszego jej znaczenia, tj. w styczniu 2016 r. Na tle historycznym odsetek przedsiębiorstw dotkniętych barierą opóźnień jest wciąż niski, co potwierdza długookresowa średnia wskazań na poziomie ok. 34%.

Wydatki na cele związane ze skutkami i przeciwdziałaniem opóźnieniom stanowią obecnie przeciętnie 5,2% ogółu kosztów przedsiębiorstw, co stanowi najniższy wynik w całej historii badania. Częściowo jest to konsekwencją ograniczenia problemów z występowaniem opóźnień, jednak w jeszcze większym stopniu wynika to z coraz lepszej zdolności do radzenia sobie z przeciwnościami przez polskich przedsiębiorców.

